

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-CHIARI (Brescia).

IZKLUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE iz Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-CHIARI (Brescia).

Izhaia vsak torek in petek

Liubliana, petek 18. junija 1943-XXI

Cena posamezni številki 0'80

TRGOVSKI LIST

Številka 49.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Spremembe predpisov o številu točk za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbi:

Člen 1. — Postavki »Oblacila (izdelana) za novorojenčke« in »Na roko vezene tkanine, če je vezena več ko polovica njih površine« tabele B, priložene naredbi z dne 1. novembra 1942-XXI št. 203, se ukinita in se navedeni naredbi priložena tabela A takole dopolnjuje in spreminja:

a) dodaje se oddelek III. bis. Oblačilni predmeti za otroke do 1 leta (izvzemši pletenine in nogavice).

Predmeti	Število točk (odrezki z arabskimi števkami) za vsak posamez. predm.
Oblečka ali kostumček: dolžina do 40 cm	10
Površniki: dolžina do 40 cm	12
Plašči z oglavnico: dolžina do 60 cm	12
Živote: dolžina do 30 cm	3
Spodnje obleke (I. in II. velikosti): dolžina do 40 cm	12
Srajčke (I., II. in III. velikosti): dolžina do 29 cm	1
Spodnje hlačke: dolžina do 22 cm	1
Čepice (avbice)	1
Obvojica	10
Podbradniki: po dva	1
Povoji iz ripsa ali pikeja:	
a) širine 10 cm, dolž. 1,5 m	2
b) širine 15 cm, dolž. 3 m	3
Vrhnji povoj: dolž. do 90 cm	12
Trikotne plenice iz mehkega blaga s stranico 70 cm	1
Kvadratne plenice s stranico 70 cm	1
Podloge zoper vlago s stranico 70 cm	2
b) Dodajejo se naslednje postavke v oddelku	

IV. Pletenine in nogavice. Nogavičke za novorojenčke (dolžina stopala do 13 cm) 3 pari 1 Rokavičke za novorojenčke 1 par 1 Čevljički za novorojenčke 1 par 1 V oddelku III. omenjene dolžine se pri sledečih predmetih za otroke spreminjajo takole:

- Obleka v enem samem kosu: dolžina od 41 cm do 60 cm.
- a) Zimske suknje ali površniki: dolžina od 41 cm do 65 cm.
- b) Plašči: dolžina od 41 cm do 65 cm.
4. Srajče: dolžina od 30 cm do 60 cm.
5. Spodnje hlačke: dolžina od 23 cm do 26 cm.

Postavka št. 6 »Prevele za blazine« oddelka V. Konfektionirano hišno perilo in predmeti za opremo se spreminja takole:

6. Prevele za blazine:
- a) 30 x 43 cm 3
- b) ostale 8

Ta naredba je stopila v veljavo dne 16. junija.

Statistika slovenskega združništva

V Zvezi slovenskih zadrug je bilo lani, kakor se je poročalo na zadnjem občnem zboru Zveze dne 24. maja, včlanjenih 140 zadrug, od katerih je bilo 45 kreditnih, 23 nabavilajnih in produktivnih, 7 živinorejskih in pašniških, 8 kmetijsko-strojnih, 4 mlekarških, 1 elektrarniška, 6 obrtnih, 24 stavbenih in naselbinskih, 3 vodovodne, 7 tiskovnih in založniških, 6 zavarovalnih in 6 raznih zadrug. Bilanca Zveze izkazuje 7300 lir čistega dobička.

Na občnem zboru Zadrugne zveze, ki je bil 31. marca, se je ugotovilo, da je imela Zadrugna zveza lani včlanjenih 244 zadrug. Čisti dobiček Zadrugne zveze je znašal lani 9718 lir.

Zunanja trgovina Italije v vojni

Z vstopom Italije v vojno se je spremenila smer italijanske uvozne in izvozne trgovine, piše »Südost-Echo«. V začetku se je ta sprememba izvršila zaradi nastalih omejitev v trgovini, kasneje pa je približanje na evropske celinske trge pomenilo tudi voljo, da se tudi po vojni italijanska trgovina z evropsko celino čim bolj poglubi.

Prostorninsko bližino upošteva joča blagovna izmenjava, ki se v prejšnjih letih zaradi političnih ovir ni mogla prav razviti, se je mogla sedaj uveljaviti in Italija si je pridobila svoj delež v evropski trgovini.

Med deželami, s katerimi danes Italija trguje, je Nemčija odločno na prvem mestu. Sploh pridobiva sodelovanje držav Osi na gospodarskem polju vedno večjo veljavo ter se bo zlasti razvilo po vojni zaradi gospodarske pogodbe z Japonsko. Drugo mesto v italijanski trgovini zavzema danes Madžarska. Od 1. 1937 do 1939 se je dvignil madžarski delež v celotnem italijanskem uvozu od 2,9 na 4,1, v italijanskem uvozu pa od 1,9 na 2,2 odstotka. Čeprav se za vojni čas niso objavili nobeni podatki o italijansko-madžarski trgovini, se vendar ve, da se je ta trgovina med vojno zelo povečala. Posebno pomembna za povečanje italijansko-madžarskih trgovinskih odnosov je priključitev na lesu bogatih pokrajin Madžarski. Zlasti se bo razvila italijansko-madžarska trgovina po vojni, ko se bodo v Italiji znova začele zidati hiše in delati ladje. Pristanišče v Fiume bo tedaj močno zaživelo. V začetku marca sklenjeni italijansko-madžarski tekstilni dogovor, ki po izvedeni ureditvi cen tvori podlago za močnejše italijanske dobave umetnih tkiv, umetne svile in mešanih tkiv Madžarski in ki je na novo določil nove kontingente za te dobave (zlasti proti madžarski dobavi lesa), bo znatno povečal italijansko-madžarsko trgovino. To tem bolj gotovo, ker se je na Madžarskem ustanovilo posebno nadzorstvo nad madžarskimi uvozniki umetnih tkiv in bo to zelo pazilo, da se dogovorjene kvote tudi v resnici dobavijo in da se dobavljeno blago pravilno razdeli.

A tudi napredujoče razširjenje italijanske trgovine z drugimi državami jugovzhodne Evrope kaže bodoče možnosti za povečanje te trgovine. Sosedstvo s Hrvatsko se izraža že danes v gospodarskih zvezah med obema državama. Ko bo gospodarstvo nove hrvatske države čisto obnovljeno in se začeli tudi v polnem obsegu izkoriščati hrvatski naravni zakladi, se bo ta trgovina še bolj razvila. Zelo razveseljivo se razvija italijanska trgovina z Romunijo. Romunski uvoz iz Italije je znašal 1. 1937 879, 1. 1938 930, 1. 1939 2017 in 1. 1940 2610 milijonov lejev. Istočasno se je povečal tudi romunski izvoz v Italijo. L. 1937 je znašal po vrednosti 2069, 1. 1938 1340, 1. 1939 3247 in 1. 1940 3445 milijonov lejev. S tem trajnim razširjenjem obsega italijansko-romunske trgovine pa se more ugotoviti tudi padanje italijanskega pasivnega salda. Za bodočo trgovino jugovzhodnih evropskih držav je po-

sebne važnosti njih potreba po industrijskih izdelkih in kapitalu. Italija bo mogla tem državam po vojni kriti velik del teh potreb.

Glede gospodarskih odnosov z Bolgarsko je posebne važnosti ustanovitev Italijansko-bolgarskega zavoda za melioracije, čigar predsednik je senator Prampolini, ki je znan tudi izven mej Italije, saj je on izvedel osušitev Pontinskih močvirij. Vodi jo pa se tudi pogajanja o italijanskem sodelovanju pri izkoriščanju bolgarskega rudnega bogastva in pri ustanovitvi bolgarskih tovarn za umetna tkiva in za kemične izdelke. Zagotovljeno je tudi že sodelovanje Italije pri izgradnji velike ceste, ki bo vezala Donavo z Jadranskim morjem. Da bodo vsi ti dogovori tudi dvignili italijansko-bolgarsko blagovno izmenjavo, je brez dvoma. Trenutno se je sicer ta izmenjava nekoliko zmanjšala, vzrok pa je le trenuten, ker ni mogla lani Bolgarska zaradi slabe žetve izvoziti večjih količin žita. Delež Italije v celotnem bolgarskem uvozu je znašal 1. 1940 6,6, pri izvozu pa 9 odstotkov.

Kontinentalna trgovina Italije pa se ni po izbruhu vojne usmerila samo proti jugovzhodu, temveč tudi proti severu. V švedskem uvozu je dosegla Italija že drugo

mesto, glede švedskega izvoza pa je na četrtem mestu (po Nemčiji, Danski in Švici). V prvem polletju 1939 je šlo italijanskega blaga na Švedsko za 21, 1. 1941 za 76 in 1. 1942 za 54 milijonov švedskih kron, dočim je istočasno znašal švedski izvoz v Italijo 20, oz. 42 oz. 43 milijonov švedskih kron.

Italijanska blagovna izmenjava z Dansko je bila določena z dodatno pogodbo iz 1. 1942 na 29 milijonov danskih kron za vsako državo. Italija dobavlja tekstilno blago, sukanec, klobučevino, južno sadje, vino in kemične proizvode, Danska pa ribe, živino, kazein, stroje in motorje. Tudi v novembru s Finsko sklenjena trgovinska pogodba hoče doseči povečanje trgovine med Italijo in Finsko. Finska bo dobavljala staničnino, papir, rezan les. Italija pa tekstilne proizvode, južno sadje in povrtnino. Tudi trgovina Italije s Španijo napreduje, dočim ostaja trgovina s Francijo v ozkih mejah.

Vso italijansko zunanjo trgovino vodi država. Izvoznik se mora kot čuvár državnih interesov zadovoljiti tudi z manjšim izvoznim dobičkom, kakor pa mu ga daje cena na domačem trgu. Da se nadzorstvo nad vso zunanjo trgovino izvaja tem bolj uspešno, so se leto izdali novi predpisi ter se njih dobri učinek tudi že pozna.

Enotno vodenje bolgarskega gospodarstva

Bolgarski ministrski svet je imenoval, kakor poroča »Südost-Echo«, najvišjega komisarja za vojno gospodarstvo. S tem je dobila Bolgarska enotno vodenje, ki bo za nadaljnji razvoj bolgarskega gospodarstva odločilnega pomena.

Ko je izbruhnila sedanja vojna, ni imela Bolgarska, kakor vse druge države evropskega jugovzhoda, nobenega gospodarsko-političnega aparata, ki bi omogočil, da bi prešla dežela brez trenja iz mirovnega v vojno gospodarstvo. V prvem vojnem letu je poleg tega skušala Bolgarska čim bolj ohraniti stanje, kakor je bilo v mirnem času. Zato se je le obotavljaje odločila za poseg v gospodarsko življenje. Kopnitev zalog, več zaporednih slabih žetev, uvozne težave pa so kaj kmalu prisilile bolgarsko državo, da je vedno bolj prevzemala vodstvo gospodarstva v svoje roke. Državni gospodarski uradi so bili izpolnjeni in ustanovili so se novi. Izvozni zavod se je spremenil v direkcijo za zunanjo trgovino, direkcija za nakup in izvoz žita je dobila monopolne pravice. Velike pravice je dobila tudi Bolgarska kmetijska in zadrugna banka, tako zlasti glede tobačnih nakupov, ki so za bolgarsko gospodarstvo življenje tako velike važnosti. Generalni komisariat za oskrbo in cene se je zelo povečal in njegovo osebje je naraslo tako, da je bilo enako osebju kaknega ministrstva. Ustanovila se je direkcija za civilno mobilizacijo ter so ji bila dana izredna pooblastila. Poleg tega so se tudi gospodarski oddelki v posameznih ministrstvih razširili.

Z enotnim vodstvom gospodarstva so se dosegli mnogi uspehi in marsikatero zlo se je preprečilo. Bilo pa je tudi nekaj neuspehov. Vzrok za te neuspehe je bil večinoma v pomanjkanju koordinacije uradov in mest, katerim je bilo poverjeno vodstvo vojnega gospodarstva. Seveda pa je vplivalo tudi to, da so si morali uradi in organizacije šele pridobiti potrebne izkušnje za vodstvo vojnega gospodarstva. To je bilo tem bolj težavno, ker so se za vodstvo le težko našli prikladni strokovnjaki.

Zasebno gospodarstvo in država sta se zato že dolgo zavedala, da je treba vse organizacije, katerim je bilo poverjeno vodstvo vojnega gospodarstva, spraviti pod enotno vodstvo, da se ne bi delovanje enega poleg drugega spremenilo v delovanje enega proti drugemu. Izdelal se je zakonski načrt o ustanovitvi generalne direkcije za vojno gospodarstvo, kmalu pa je vsa stvar zaspala.

Naenkrat pa se je vlada odločila, da imenuje na podlagi svojih pooblastil vrhovnega komisarja za vojno gospodarstvo in si s tem postavi aparat za vodstvo gospodarstva. Za vrhovnega komisarja je bil imenovan dr. Peter Aladžov, ki je šele 35 let star in ki prihaja iz zasebnega gospodarstva in ni torej nikak birokrat. Bil je dosedaj direktor neke zasebne banke in se je na tem mestu izredno izkazal. O njegovem delokrogu še ni bilo uradno nič objavljeno. Gotovo pa je, da dr. Aladžov ne namerava število gospodarskih direktorij povečati še z novo naddirekcijo. Skušal bo nasprotno delati s svojim

Zamena starih obrtnih listov

Po naredbi Visokega komisarja z dne 19. maja mora vsakdo, ki izvršuje trgovinski, industrijski ali rokodelski obrt po §§ 3., 23., 32. in 60. zakona o obrlih v šestih mesecih vložiti pri pristojnem občnem upravnem oblastvu nekolkovano prošnjo za zameno starega obrtnega lista z novim.

Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine sporoča članstvu, da je založilo obrazec prošnje za zamenjavo obrtnih listov.

Obrazci so na razpolago v pisarni združenja.

malim štabom, ki pa je izbran iz najbolj sposobnih ljudi iz raznih gospodarskih sektorjev. Vsi gospodarski zavodi se bodo trdno združili v sodelovanju in križanje kompetence se bo odpravilo. Vrhovni komisar je dobil, kakor smo že omenili, zelo dalekosežna pooblastila in odloča v vseh važnih vprašanjih vojnega gospodarstva. Nad njim je samo ministrski svet oz. ministrski predsednik.

Navzlic velikim pooblastilom pa so naloge vrhovnega komisarja vse prej ko enostavne. Prevzeti mora težavne naloge in premagati bo moral marsikateri osebni odpor. Mnogo pa mu bo pomagalo, da pozna vprašanja, katera bo moral reševati, iz lastne prakse. Pomagalo mu bo tudi to, da so gospodarstveniki spoznali potrebo, da se gospodarsko vodi bolj enotno in da morajo biti tudi gospodarstveniki disciplinirani. Končno pa je treba omeniti še to, da računajo letos na Bolgarskem z zelo dobro žetvijo, kar bo delo vrhovnega komisarja bistveno olajšalo.

Modri trak za ladje na Donavi

Kakor plovba po Atlantiku tako dobi sedaj tudi plovba po Donavi svoj modri trak za najbolj hitro ladjo. Tekmovanje za pridobitev tega traku je zasnoval posebni pooblaščenec za nemško donavsko plovbo. Za odlično plovbo se razpisujejo posebne premije. Premijo dobi kapitan s povprečno najboljšo letno plovbo. Njegova ladja dobi posebno zastavico in denarno premijo, katere je deležno tudi njegovo moštvo. Prva premija znaša 12.000 mark, druga 9 in tretja 6 tisoč mark. Pri oceni se upoštevajo vse plovne možnosti na raznih delih Donave in tudi vse plovne možnosti, ki so odvisne od letnih časov. Za ocenjevanje plovne sposobnosti in plovni uspehov posameznih ladij se ustanovi poseben odbor.

Madžarski izvozni odbor za pristanišče v Fiume

Na podlagi dogovora o pospeševanju madžarskega tranzitnega prometa skozi pristanišče v Fiume med Italijo in Madžarsko, se je sedaj ustanovil v Budimpešti madžarski izvozni odbor za fiumansko pristanišče. Odbor sedaj proučuje vprašanje, če se ne bi moglo doseči povečanje madžarskega tranzitnega prometa skozi Fiume tudi že sedaj v vojni. Nadalje je odbor razpravljaj o centralizaciji vse madžarske zunanje trgovine na Fiume. V ta namen je odbor razpravljaj o železniško-tehničnih, pomorskih, zunanje-trgovinskih in carinskih vprašanjih.

Iz italijanskega gospodarstva

Industrijski sporazum med zastopniki italijanske in madžarske industrije je bil dosežen. Pri pogajanjih so se proučila vsa vprašanja, ki zanimajo obe industriji. Po načelnem soglasju, da se doseže čim večje sodelovanje obeh industrij, so se v posebnih komisijah proučila podrobno vprašanja metalurške, kemične, tekstilne in prehranjevalne industrije. Zaključni protokol o pogajanjih je že podpisan, in sicer ga je podpisal za italijanske industrije nac. svet. Pirelli, za madžarske pa senator Heggenmacher.

Med zastopniki Italije, Madžarske in Hrvaške so se začela posvetovanja o zgraditvi avtomobilске ceste, ki bi vezala Budimpešto s Triestom skozi Hrvaško in ki bi bila dolga približno 500 km. V Triestu bi dobila nova cesta zvezo na cestno omrežje v Padski dolini. Posvetovanja niso veljala samo tehničnim delom, temveč tudi njih finansiranju.

Poskuse za izkoriščanje vetra kot pogonske sile so začeli delati v Italiji po nalogu Višjega sveta za javna dela. Observatorij na Monte Cimone (2167 m) je ugotovil, da bi lahko dajal zračni motor s kolesom v premeru 50 m letno 4 milijone kilovatnih ur in to pri srednjem trajanju vetra.

Uredbo o razširjenju socialnega zavarovanja tudi na pokrajino Fiume je objavil rimski Uradni list.

Italijanska filmska družba Ente Nazionale Industrie Cinematografiche (ENIC) v Rimu je dosegla pri glavnici 24 milijonov lir, od katere pa je bilo vplačano 15.6 milijona lir, 1.27 (predani 1.07) milijona lir čistega dobička. Družba ne proizvaja samo filmov, temveč jih tudi izposoja in ima poleg tega kinogledališča v vseh večjih italijanskih mestih. Poslovno poročilo družbe navaja, da so se proizvodni stroški zelo povečali in da bo mogla družba izvažati filme v tujino le, če se bodo proizvodni stroški stabilizirali.

Pri novi španski industrijski družbi, ki bo pridobivala celulozo iz evkalipta in ki v ta namen zida veliko tovarno pri Santandru, je kapitalno soudeležena velika italijanska družba Snia Viscosa s 25 odstotki. Italijanska družba je dala španski družbi na razpolago tudi svoje strokovnjake.

Romunska vlada je pooblastila upravo pravoslavne cerkvenega fonda v Bukovini, ki ima velike rudnike manganove rude, da dobavi vso razpoložljivo količino manganove rude Italiji. Skupno bo dobila Italija 9000 ton manganove rude po ceni 2200 lejv za tono.

Finančno podjetje za italijanske telefonske družbe Società Torinese Esereizi Telefonici (STET) v Turinu je lani pri glavnici 440 milijonov lir dosegla 33.1 milijonov lir čistega dobička (predani 31.3 milijona). Družba je lani zvišala svojo glavnico od 400 na 440 milijonov lir. Družba kontrolira tri telefonske družbe, vseh telefonskih družb v Italiji pa je pet.

Prodaja češenj je letos v Italiji natančno urejena. Kraji, v katerih rade češnje, so razdeljeni v osem okrajev. Za vsak tak okraj je določen izvoznik, ki zbere in kupi ves pridelek. Z avtomobilom pride po češnje, jih pretehta na kraju in jih takoj plača, in sicer v gorizanskem okraju po 2.30 do 3.20 lire za kg. Nakupljene češnje pripelje trgovci v mesto, kjer dobi pri Uradu za oskrbo s sadnimi proizvodi (Ufficio approvvigionamento prodotti ortofrutticoli) ali na kratko pri »Upapoc« navodilo, kam naj dobavi sadje. Pred tedni je ustanovil ta urad, ki ima svojo centralo v Rimu, svojo podružnico tudi v Gorizii. Iz Gorizije dobiva tudi Ljubljanska pokrajina češnje. Pridelek češenj je letos zelo dober in bogat. V zadnji polovici maja so v Gorizii na dan prodali po 500 do 600 stotov češenj, v juniju pa celo po 1000 stotov.

Zvišba pristojbine za uvoz iz inozemstva in uvedba izvozne pristojbine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XXI št. 291, pretvorjenega v zakon z dne 27. aprila 1943-XXI št. 385,

glede na kr. ukaz z dne 19. aprila 1943-XXI št. 340 z določbami o izvozu in uvozu za bivša jugoslovanska ozemlja, priključena Italiji, glede na svojo naredbo z dne 29. decembra 1942-XXI št. 239 o uvedbi posebne uvozne pristojbine za blago, za čigar uvoz v pokrajino so odrejene omejitve,

smatrajoč za nujno potrebno spremeniti uvozno pristojbino za blago, uvoženo iz inozemstva in uvesti takšne pristojbine za blago, ki se izvažajo v inozemstvo, nalično z določbami za druge pokrajine Kraljevine po kr. ukazu z dne 15. aprila 1943-XXI št. 249, naslednjo naredbo:

Člen 1. — Uvozna pristojbina za blago, uvoženo iz inozemstva po členu 1. naredbe z dne 29. decembra 1942-XXI št. 239, se določa na 5% vrednosti uvoženega blaga.

Člen 2. — Za blago, za čigar izvoz v inozemstvo je potrebno dovolilo ali dopustilo po sedanji ureditvi izmenjave z inozemstvom, se uvaža posebna izvozna pristojbina.

Te pristojbine so oproščeni blago navedeno v razpredelnici A, priloženi tej naredbi, in predmeti, ki se izvažajo po členu 9. zakona o tarifi brez izvozne carine.

Člen 3. — Pristojbina iz prednjega člena se določa na 2% vrednosti izvoženega blaga, izvzemši blago iz razpredelnice B, priložene tej naredbi, od katerega se pobira pristojbina 4 oz. 5% vrednosti.

Člen 4. — Pristojbina iz členov 2. in 3. velja v vsakem pogledu za carinski dohodek, ni je pa šteti med izvozne carine.

Člen 5. — Izvozna pristojbina se ne pobira za blago, ki se začasno izvozi radi obdelave ali predelave z nepreklicnim pogojem, da se zopet uvozi. Vendar se mora v vsakem takem primeru dati za njo varščina kakor za vsako drugo carino.

Člen 6. — Izvozna pristojbino za izvozno blago odmerjajo in pobirajo pokrajinske carinarice z isto dovolilnico, ki se izda za izvoz blaga in za dejansko izvoženo količino.

Za davčno osnovo se mora vzeti cena po fakturi, pribitvi stroške za zaobalo in prevozne stroške do meje, izvzemši pa izvozno carino in pripadke.

Člen 7. — Dohodek od pristojbine za izvoz blaga se steka v isto poglavje dohodkov proračuna Visokega komisariata, kakor je določeno za uvozno blago in osnovano s členom 2. naredbe z dne 29. decembra 1942-XXI št. 239; naslov tega poglavja se spreminja v »Pristojbine za uvozno in izvoz-

no blago na podstavi ureditve izmenjave z inozemstvom«.

Člen 8. — Zvišana uvozna pristojbina iz člena 1. se pobira tudi za blago, ki se je uvozno deklariralo in overilo pred dnem uveljavitve te naredbe in je še v carinskih prostorih, četudi so bile druge pristojbine že plačane.

Člen 9. — Izvozna pristojbina iz člena 2. se mora pobirati za blago, ki dejansko zapusti ozemlje pokrajine po dnevu uveljavitve te naredbe, tudi če je bila izvozna dovolilnica izdana že prej.

Člen 10. — Določbe členov 8. in 9., prvi odstavek, naredbe z dne 29. decembra 1942-XXI št. 239 se morajo uporabljati tudi na netočne prijave vrednosti izvoženega blaga.

Drugi odstavek tega člena 9. se spreminja takole:

Vsote, ki se poberejo kot kazni v primerih netočne prijave vrednosti tako za uvoženo kakor za izvoženo blago, se razdeljujejo po določbah člena 23. naredbe z dne 30. januarja 1943-XXI št. 14.

Člen 11. — Ta naredba stopi v veljavo od dne objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana 9. junija 1943-XXI.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Razpredelnica A

Seznam blaga, ki je oproščeno izvozne pristojbine

Sveža povrtnina in krompir, namizno grozdje, sveže, sadje, sveže, ostalo, ne imenovano sadje, sveže, limone, pomaranče, smokve, sveže, navadno vino v sodih, balonih in vagonskih cisternah, mošt (grozdni), mošt (grozdni), vkuhan brez sladkorja ali zgoščen, esenčna olja in esence, iz katerih niso izvlečeni terpeni.

Razpredelnica B

Seznam blaga, zavezanega izvozni pristojbini

A. štiri odstotni:

Surovi bombaž, ovčja volna, kožja dlaka, konjska žima itd., ščetine, blago, ki se da uvrstiti pod postavke V. dela, 1. oddelka (Bombaž) tarife, vstevši blago, ki je celoma ali deloma iz kratkih umetnih vlaken,

blago, ki se da uvrstiti pod postavke V. dela, 3. oddelka (volna) tarife,

blago, ki se da uvrstiti pod postavke V. dela, 4. oddelka tarife, izključno le za blago, ki je celoma ali deloma iz dolgih umetnih vlaken.

B. pet odstotni:

Obleka, perilo in ostalo šivano blago.

podatki pa še niso objavljeni. Istočasno so se zvišale dnevne mezde od 0.94 na 1.24 milijona pezosov. Vrednost predelanih surovin se je dvignila od 3.1 v letu 1940 na 4.3 milijarde v l. 1941. Od vse vrednosti industrijske proizvodnje je odpadlo na živila 35 odstotkov, na tekstilne izdelke 15, stroje in vozila 8, kovinske pred-

mete 7, električno industrijo 5, kemično-farmaceutske izdelke 4, usnjene izdelke 2, steklo in keramiko 2, rudarstvo in kamnolome 2 ter na papir in kavčukaste izdelke po 1 odstotek. Zaradi forsiranega industrijskega razvoja so postali že mnogi predmeti, ki so se prej morali uvažati, argentinski izvozni predmeti.

Problem pogozdovanja v Italiji

Pod tem naslovom poroča rimski dopisnik dunajski reviji »Internationaler Holzmarkt« naslednje:

Težkoče, ki jih mora Italija premagati pri pogozdovanju, se izven Italije dostikrat ne upoštevajo zadostno. Glavni vzrok za te težkoče je v klimi, kakor je naglasil znani general Gozdne milice dr. Giovanni Sala v predgovoru k ravnokar izišli knjigi »Vivai Forestali« (gozdne šole). Bolj kakor druge države z bolj surovo klimo se mora v Italiji zavzeti država za pogozdovanje, ker gozd glede svojega gospodarskega donosa ne more konkurirati z drugimi kulturami. Zaradi tega se tudi gozd omejuje v Italiji samo na one pokrajine, ki imajo izrazito alpsko klimo. »Il clima italiano è più adatto a produrre frutta che legna« (Italijanska klima je bolj prikladna za gojitev sadja ko lesa), kakor je izjavil profesor Sala.

Pomoč, ki jo daje država za pogozdovanje, je predvsem v brezplačnem dobavljanju sadik, kar je bilo sklenjeno že l. 1873., torej kmalu po ustanovitvi moderne Italije. Če se po novem fašističnem gozdnem zakonu z dne 30. decembra 1923 pobira čisto neznatna pristojbina za sadike, se pač pobira samo zato, da ostane živo zanimanje za sadike, ker se je prej dogajalo, da so se porabljale brezplačno razdeljene sadike za druge namene ali pa so tedne dolgo ležale na železniških kolodvorih, dokler se niso posušile ali pa postale nerabne.

V l. 1873. sta se ustanovili tudi prvi državni gozdarski šoli, in sicer na pobudo Adolfa di Berengara, ravnatelja l. 1869. ustanovljenega gozdnega zavoda v Vallombrosi. Ti dve gozdarski šoli sta imeli površino 2 in pol hektarja ter sta proizvajali na leto 500.000 sadik. Z drugim gozdnim zakonom z dne 20. junija 1877 se je omogočila ustanovitev novih gozdnih šol in drevesnic in se je tudi omo-

gočilo s tem še večje dodeljevanje sadik in semen. L. 1886. so imele državne drevesnice že 83 hektarjev površine. Tretji gozdarski zakon z dne 2. junija 1910 je potrdil brezplačno razdeljevanje sadik ter omogočil še večje razširjenje drevesnic. Leta 1911. so imele te že 328 hektarjev površine ter so mogle brezplačno razdeliti 16 milijonov mladih rastlin in 8500 kg gozdnih semen.

Z nastankom fašistične dobe so se še bolj energično poprijeli pogozdovanja. Mnogo prerano umrl Ducejev brat Arnaldo Mussolini je posvetil vse svoje življenjsko delo pogozdovanju. Novo razširjenje drevesnic je omogočil gozdni zakon z dne 13. II. 1933, ki je skušal doseči pogozdovanje v vseh pokrajinah Italije. Danes ima Italija nad 550 ha drevesnic, v katerih se vsako leto vzgoji približno 60 milijonov sadik. Vse te šole so nastale na pobudo države, kajti zasebna iniciativa se ne bavi s tem vprašanjem, če ne upošteva more sporadnih izjem, ko so si večji gozdni posestniki ustanovili za lastno potrebo male drevesnice. Druge drevesnice v Italiji pa se zanimajo samo za sadna drevesa in okrasne rastline.

Pogozdovanje v Italiji je odvisno od državnih drevesnic in dela drugih državnih organov, predvsem Gozdne milice.

Funkcija gozda ni v Italiji kakor v drugih državah pretežno gospodarskega značaja, temveč gozd ima v prvi vrsti nalogo obrambe, dokler ni pogozdovanje v največjem slogu spremenilo klime in padavinskih razmer. V večini pokrajin, kjer ni izrazito alpsko podnebje, dajejo kmetovalci prednost kmetovanju pred vsemi drugimi gozdnimi drevesi. To morajo upoštevati tudi državne drevesnice. V drugi vrsti pa prihaja za kraje v dolinah v poštev topol, za čegar gojitev si zlasti prizadevata država in les predelujoča industrija.

Zboljšanje gospodarskega položaja v Grčiji

Zaradi zboljšanja gospodarskega položaja Grčije je sedaj grška vlada uknila razne omejitve v svobodni trgovini, tako zlasti glede koruze in pšenice. Nadalje so bile odpravljene tržne komisije, katerih naloga je bila, da kazensko preganjajo prekrške tržnih predpisov. Istočasno se je vlada odločila, da poskrbi za zboljšanje gmočnega položaja državnih nameščenec. Uradniki in državni nameščenec dobivajo od 1. maja dalje po 1200 drahem dnevne draginjske doklade. Poleg tega so se jim dovolile zelo pomembne davčne olajšave. Končno se jim je dovolila denarna pomoč pri nabavi letne obleke, dveh srajc, 6 parov nogavic in 1 para čevljev.

Nazadovanje ameriškega izvoza

Uvoz Združenih držav Severne Amerike je znašal l. 1938 1969 milijonov dolarjev, l. 1939 2318, leta 1940 2625, l. 1941 3345, nato se je v l. 1942 znižal na 2743 milijonov dolarjev. V l. četrtletju 1943. je uvoz nazadoval od 730 na 711 milijonov dolarjev.

Tudi ameriški izvoz, ki je po izbruhu vojne zelo narastel, je v l. letošnjem četrtletju nekoliko

nazadoval. Ameriški izvoz je po vrednosti naraščal takole (v milijonih dolarjev): l. 1938 3094, leta 1939 3177, l. 1940 4022, l. 1941 5147, l. 1942 7826.

Švedska zunanja trgovina

V aprilu se je švedski uvoz v primeri z lanskim aprilom povečal od 98.82 milijona švedskih kron na 131.4 milijona kron, izvoz pa je istočasno nazadoval od 99.2 na 95.26 milijona švedskih kron. V prvih letošnjih štirih mesecih je dosegla vrednost švedskega uvoza 593.4 (predani 376.8) milj. švedskih kron. Izvoz pa se je v istem času zvišal od 280.1 na 330.5 milijona švedskih kron. Trgovinska bilanca Švedske je torej bila v prvih letošnjih štirih mesecih pasivna za 262.8 milijona kron.

Da bi se švedska zunanja trgovina po vojni povečala, nameravajo na Švedskem izdati velik katalog, v katerem bi bili vsi potrebni podatki o vseh švedskih izvoznih predmetih. Ta katalog bi se izdal v 10.000 izvodih in bi se brezplačno dostavil vsem svetovnim trgovskim firmam, kakor hitro bi se nehala vojna. Podoben katalog so Švedji izdali že l. 1935.

Poravnajte naročnino!

Industrializacija Argentine

Letno poročilo Argentinske osrednje banke navaja zanimive podatke o razvoju argentinskega gospodarstva pod vplivom spremenjenih razmer. Zaradi pomanjkanja kuriva in zmanjšane uvoza se je morala potrošnja številnih predmetov racionalizirati in njih izvoz prepovedati. Argentinska vlada je skušala povečati lastne surovinske vire ter je pospeševala domačo proizvodnjo rud, premoga, zemeljskega olja in lesa. V industrijski izdelavi gotovih izdelkov se je moglo že ugotoviti znatno povečanje proizvodnje, zlasti tekstilnih izdelkov, papirja, kemikalij, farmacevtskih izdelkov, barv, stekla in kovinske predelave. Argentinska osrednja banka cenil vrednost te industrijske pro-

izvodnje v l. 1942 na 7 milijard pezosov, to je za 1.95 milijarde pezosov več kakor v l. 1940. Količinski obseg argentinske industrijske proizvodnje je sedaj za 55 odstotkov večji kakor ob izbruhu vojne. Vrednost kmetijske proizvodnje pa se je le malo spremenila. Za leto 1935 se cenil na 2900 milijonov, za leto 1939 na 3100, za l. 1940 zopet na 2900 in za l. 1942 na 3500 milijonov pezosov. V »agrarni« Argentini je torej bila vrednost industrijske proizvodnje še enkrat tako velika ko vrednost vse kmetijske proizvodnje. Dvig industrijske delavnosti se vidi tudi v številu industrijskih delavcev. Teh je bilo l. 1937 643.000, ob koncu l. 1941 pa jih je bilo že 780.000, novejši

Gostilničarski vestnik

Nova razvrstitev vin in določitev njih cen

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je smatrajoč za umestno, da se različno z določbami, ki veljajo v drugih pokrajinah Kraljevine, predpiše razvrstitev vin in njih cen, izdal naslednjo naredbo:

Čl. 1. — Radi maksimiranja prodajne cene se vina domače proizvodnje in uvožena iz drugih pokrajin Kraljevine, namenjena potrošnji, razvrščajo takole:

A. Navadna vina.

I. vrsta: bela in rdeča vina, ki imajo vsaj 11° alkohola.

II. vrsta: rdeča vina, ki imajo vsaj 9° in ne več ko 11° alkohola.

III. vrsta: bela vina, ki imajo vsaj 8° in ne več ko 11° alkohola.

Za navadna vina, za katera ostane v veljavi cena za pridelovalca po L. 21 za vsako hektolitrsko stopnjo (vštevši nastajajoči alkohol v razmerju sladkor — alkohol 1:0,6), se določajo sledeče **potrošne cene**:

I. vrsta . . . L. 7.60 za liter
II. vrsta . . . L. 7.15 " "
III. vrsta . . . L. 6.90 " "

Navadna vina se smejo dajati v potrošnjo samo v odprtih posodah.

B. Boljša vina.

I. vrsta: nad tri leta stara vina dobrega domačega slovesa, vpeljana v trgovino kot stara vina znanih tvrdk.

II. vrsta: razdeljena v prvo in drugo skupino. Vina, ki spadajo v te skupine, so navedena v razpredelnici A*.

III. vrsta: tudi razdeljena na dve skupini in navedena v razpredelnici B*.

Prodajne cene za boljša vina se določajo takole:

I. vrsta: za buteljko (renska, bordojska ali druga podobna enake velikosti) L. 31.40.

II. vrsta: za vina Barolo, Barbaresco, S. Maddalena, za liter L. 10.80,

za vina iz prve skupine, za 1 liter L. 10.10,

za vina iz druge skupine, za 1 liter L. 9.20.

III. vrsta: prva skupina, za 1 liter L. 9.20, druga skupina, za liter L. 8.30.

Pri vinih druge skupine III. vrste je dovoljen pribitek po L. 0.10 za vsake 1/2 stopnje počeni od 10° pa do tiste najnižje stopnje, ki je določena v razpredelnici za vsak tip vina.

Boljša vina se morajo dajati v potrošnjo:

I. vrsta: izključno v izvornih zaprtih buteljkah. Na vsaki buteljki mora biti v razločnem tisku letnik proizvodnje;

II. vrsta: izključno v buteljkah, steklenicah ali opletenkah (polnjenih pri proizvajalcu ali pri razprodajalcu);

III. vrsta: izključno v odprtih posodah. Za tipe, ki so označeni v razpredelnici z eno zvezdico, je dovoljeno tudi polnjenje v buteljke, steklenice in opletanke. Tipi druge skupine, ki so označeni v razpredelnici z dvema zvezdicama, se smejo dajati v potrošnjo samo v buteljkah, steklenicah in opletenkah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu.

C. Posebna vina.

Posebna vina se delijo na 6 vrst:

I. vrsta: vermut in aperitivna vina;

prva skupina bela, druga skupina rdeča.

II. vrsta: marsala, prva skupina: tip S. O. M., ki vsebuje (brez sladkorja) vsaj 18° alkohola,

druga skupina: sladki tip, ki vsebuje (brez sladkorja) vsaj 17° alkohola,

* Obe razpredelnici A in B objavimo zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič.

tretja skupina: normalni tip, ki vsebuje (brez sladkorja) vsaj 16.5° alkohola.

III. vrsta: likerska vina prva skupina, kvalificirana vina,

a) krema marsala z vsaj 17.5° alkohola in 10° Beaumėja,

b) aromatska vina iz suhega grozdja (muškati, aleatična vina in malvazija) z vsaj 18° alkohola,

c) druga vina iz suhega grozdja, vina »santi« in aromatična vina, ki niso iz suhega grozdja (muškati, aleatična vina in malvazije) s skupno vsaj 16° alkohola,

druga skupina: nekvalificirana vina s skupno vsaj 18° alkohola.

IV. vrsta: močna kiselkasta vina (sardinska Vernaccia, sardinska malvazija in sirakuški Albanello) z vsaj 18° alkohola.

V. vrsta: šumeča in kipeča vina (ki so nato podrobneje opisana).

VI. vrsta: bela in rdeča sladka aromatična vina (muškati, malvazije, aleatična vina in Brachetto) s skupno vsaj 11° alkohola,

Cene za posebna vina se določajo takole:

I. vrsta, prva skupina L. 24.70 za liter, druga skupina L. 22.90 za liter.

II. vrsta, prva skupina, za tipično marsalsko buteljko L. 27.50, druga skupina L. 22.90 za liter, tretja skupina L. 20.60 za liter.

III. vrsta, prva skupina a) L. 27.50 za liter, b) L. 25.20 za liter, c) L. 21.70 za liter, druga skupina L. 16.— za liter.

IV. vrsta: za buteljko 0.7 litra L. 25.20.

V. vrsta, prva skupina, prvovrstna (za celo buteljko):

a) L. 50.50, b) L. 35.50, c) L. 33.20, d) L. 29.80;

drugovrstna: za celo buteljko L. 22.90;

druga skupina, za celo buteljko L. 20.60.

VI. vrsta L. 12.60 za liter.

Posebna vina se morajo dajati v potrošnjo:

I. vrsta tako v odprtih posodah kakor tudi v buteljkah in steklenicah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

II. vrsta — prva skupina izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu, druga in tretja skupina tako v odprtih posodah kakor v buteljkah in steklenicah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

III. vrsta tako v odprtih posodah kakor v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

IV. vrsta izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu ali razprodajalcu;

V. vrsta prva skupina — prvovrstna izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu — drugovrstna izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu ali pri razprodajalcu;

druga skupina izključno v buteljkah, polnjenih pri proizvajalcu.

Na etiketi mora biti v dobro razločni barvi in z vsaj en centimeter visokimi črkami natisnjeno besedilo: »Umetno dodana ogljikova kislina«;

VI. vrsta samo v odprtih posodah.

Dovoljeni pribitki

K prodajni ceni boljših in posebnih vin se smejo pribiti kot stroški za posodo in stroški za polnjenje:

za buteljko L. 2.20, za malo buteljko L. 2.—, za steklenico z oljem L. 1.90, za strojno zamašeno steklenico L. 2.10, za steklenico 1 litra, strojno zamašeno L. 1.90, za malo polilitrsko steklenico, strojno zamašeno L. 1.60, za opletenko L. 38.—.

Za vrnjeno ali ne s seboj vzeto posodo ima kupec pravico do naslednjega najmanjšega povračila:

za buteljko L. 1.50, za malo buteljko L. 1.30, za steklenico L. 1, za opletenko L. 25.—.

Vse cene po tem členu so navedene brez državne in občinske trošarine.

Čl. 2. — Gostilniški obrati in kavarne smejo pri prodaji vin v odprtih posodah, izvzemši posebna vina, pribijati cenam, navedenim v prednjem členu, naslednje zneske:

obrti posebne kategorije in prve kategorije L. 5.50 pri litru, obrti druge kategorije L. 4.50 pri litru,

obrti tretje in četrte kategorije L. 4.— pri litru;

za boljša in posebna vina v steklenicah in buteljkah:

obrti posebne kategorije 70%, prve kategorije 60%, druge kategorije 50%, tretje in četrte kategorije 40%.

Trgovci, ki prodajajo vino na drobno v izvornih steklenicah v prodajalnah, smejo pribijati k cenam iz prednjega člena po 15%.

Čl. 3. — V primerih ko je polnjenje v buteljke, steklenice in opletanke dovoljeno poleg proizvajalca tudi razprodajalcu, jih sme razprodajalec polniti le ako ima pooblastilo proizvajalca, in morajo biti na posodah nameščene izvirne etikete in drugi znaki.

Oprema steklenice

Za veljavnost cen je vsekakor potrebno, da so vina, katera je dovoljeno prodajati v zaprtih posodah, polnjena v buteljke, steklenice in opletanke, ki so takole opremljene:

buteljke strojno zamašene z dobro in popolnoma zapirajočo plutovino, s kapico in etiketo, na kateri je ime proizvajalne tvrdke in ime vina, in z morebitnim paskom na vratu in tvrdkino znamko;

steklenice, strojno zamašene z dobro plutovino, s kapico in prepasko, na kateri je ime proizvajalne tvrdke in ime vina, z morebitnim paskom in tvrdkino znamko;

kom, ker je prav v zavarovalni literaturi ta beseda največ v rabi kot terminus technicus. Z besedo »riziko« razumemo skupnost nevarnostnih subjektivnih in objektivnih momentov, ki kažejo na to, če lahko nastopi pri zavarovanem življenju ali predmetu škoda, oziroma s kako verjetnostjo lahko nastopi škoda (zavarovalni primer).

Govori se o slabem in dobrem riziku. Slab riziko je lahko subjektivno slab, ker je zavarovanec nezanesljiv, lahko je pa objektivno slab n. pr. hiša, ki je krita s slamo. Dober riziko je hiša v mestu.

4. Rezerva.

Oba pisca tolmačita besedo kot pomoč v sili; zaloga na strani za primer potrebe. Pri tej besedi bi vsekakor bilo treba razložiti premijsko rezervo, ki se tako pogosto in splošno uporablja v zavarovalnem slovstvu; beseda je dobila že domovinsko pravico. V splošnih zavarovalnih pogojih se včasih čita: zavarovalna prihrana, vendar se pa ta izraz nikakor ne more udomačiti, ker malo pove.

5. Asikuracija.

Oba pisca sta sprejela v svoje slovarčke besedo »asikuracija«, vendar se ta izraz danes skoraj ne uporablja več. Včasih se že sliši »asekurance«, toda bolj v narreju (žargonu), nikakor pa ne v zavarovalnem slovstvu in v lepem jeziku.

Taka beseda bi brez škode lahko izostala, še bolj pa nadaljnje besede, ki jih navaja samo Bradač, kakor asekurančen (zavarovalen), asekurant (zavarovalec), asekurant (zavarovanec) in asekurirati (zavarovati). Te besede se v slovstvu danes sploh ne uporabljajo več in tudi ne v govoru onih, ki imajo vsak dan posla z zavarovalstvom. Te tujke so izumrle, kar nam ne more biti žal, ker imamo polnovredne slovenske izraze.

Med narodom se uporablja beseda asekuranca nekako na isti način, kakor uporabljajo naši Dolenci še danes za davek izraz franki; slednjo besedo imamo iz dobe francoske okupacije in naravno ni sprejeta v slovar tujk, ker je to beseda iz preprostega govora, kamor spada danes tudi beseda asekuranc.

Babnik, Pravna Terminologija ima pri nemški besedi Assekuranz samo slovensko besedo zavarovanje. Tudi Tavčar »Slovenski Pravniki« (1883) navaja poleg tujke asekuranca že zavarovanje.

Menim, da bi se moral vsak sestavljalec takih slovarjev pri izražih s področja prava informirati pri pravniki, potem ne bi prišlo do tako deloma nemogočih in napačnih razlag in sprejemov tujk, ki že niso več v rabi.

Dr. Anton Urbanc.

Promet na zagrebški borzi

Promet na zagrebški borzi izkazuje padajočo tendenco, čeprav je še vedno čezmerno velik. Tako je padel promet v zadnjih treh tednih od 191 na 153, oz. na 134 milijonov kun. Povpraševanje po devizi Berlin je popustilo ter sta bila povpraševanje in ponudba v ravnovesju. Ves promet v markah je znašal 6.33 milijona mark (nad 126 milijonov kun). Promet v devizi Milan je znašal 3.059.500 lir. Trg je bil miren. Ponudba pa se je v splošnem gibala v ozkih mejah in je bila zato potrebna intervencija Državne banke.

* Češka banka v Zagrebu, ki je nedavno zvišala svojo glavnico od 7 na 10 milijonov kun, je lani dosegla 0.066 milijona (predlani 0.06) milijona kun čistega dobička.

Svedski narodni dohodek je po podatkih švedskega zavoda za proučevanje konjunkturo narasel v l. 1939 do 1942 za 32 odstotkov, t. j. od 10.9 na 14.4 milijarde kron. Istočasno so se zaradi pomanjkanja blaga dvignile hranilne vloge od 1.2 na 2.5 milijard kron.

Oba pisca enako hlapavo in dokaj preprosto tolmačita to besedo kot nevarnost pri kakem podjetju. To tolmačenje je preozko. Vsekakor je treba to tujko tolmačiti tudi v zvezi z zavarovalnim rizikom.

2. Polica.

To tujko oba sestavljaleca pravilno tolmačita kot zavarovalno listino; beseda polica je v splošni rabi, četudi imamo lep slovenski izraz zavarovalna lista. Oba pa napak navajata izvor te tujke iz francosčine. Izvor sicer v zavarovalni literaturi ni povsem pojasnjen in trdijo nekateri, da izhaja iz grške in latinske besede policeor — obljubiti; zavarovalnica za primer škode nekaj obljubi. Pletersnik navaja pri besedi polica: prim. it. polizza. Ne upal bi si z vso gotovostjo trditi, da izhaja beseda iz francosčine, morda iz provenzalsčine. Poudarjam, da je izvor v literaturi nepojasnen. Ker uporabljajo slovar v veliki meri naši dijaki, bi bila večja točnost na mestu.

3. Riziko.

Oba pisca enako hlapavo in dokaj preprosto tolmačita to besedo kot nevarnost pri kakem podjetju. To tolmačenje je preozko. Vsekakor je treba to tujko tolmačiti tudi v zvezi z zavarovalnim rizikom.

Oba pisca enako hlapavo in dokaj preprosto tolmačita to besedo kot nevarnost pri kakem podjetju. To tolmačenje je preozko. Vsekakor je treba to tujko tolmačiti tudi v zvezi z zavarovalnim rizikom.

Oba pisca enako hlapavo in dokaj preprosto tolmačita to besedo kot nevarnost pri kakem podjetju. To tolmačenje je preozko. Vsekakor je treba to tujko tolmačiti tudi v zvezi z zavarovalnim rizikom.

Oba pisca enako hlapavo in dokaj preprosto tolmačita to besedo kot nevarnost pri kakem podjetju. To tolmačenje je preozko. Vsekakor je treba to tujko tolmačiti tudi v zvezi z zavarovalnim rizikom.

Oba pisca enako hlapavo in dokaj preprosto tolmačita to besedo kot nevarnost pri kakem podjetju. To tolmačenje je preozko. Vsekakor je treba to tujko tolmačiti tudi v zvezi z zavarovalnim rizikom.

Angleške banke v vojni

»N. Wiener Tagblatt« je objavil daljši članek o stanju angleških bank v vojni. Iz članka posnemamo naslednje:

Po objavljenih podatkih se je zvišal čist dobiček 5 največjih angleških bank v l. 1942. od 6.83 na 7.24 milijona funtov ter je ostala višina dividend neizpremenjena. O tem dvigu dobička »Big Five« piše Mac Kenna v nekem članku, da se ni stabilnost dobička bank dosegla zaradi davka na vojne dobičke, ker dosega banko od soudeležbe pri vojnem finansiranju zelo skromne dobičke. Javnost

je posodila zakladnemu ministrstvu od začetka vojne 3.5 milijarde funtov, ki se obrestujejo po 3 odstotke, dočim so dale banke državi s sprejemanjem zakladnih bonov in drugimi vlogami pri zakladnem ministrstvu 1.35 milijarde funtov, ki pa se obrestujejo samo po 1.75%. Po odbitju pasivnih obresti in režijskih stroškov ostaja zelo skromna marža za dobiček, da se je mogla doseči stabilnost dobička samo z razširjenjem poslov.

Dobički petih največjih bank — »Big Five« so bili naslednji:

	v mil. funt. leta 1942.	div. v %	v mil. funt. leta 1941.	div. v %
Barclays Bank	1.53	10	1.35	10
Lloyds Bank	1.35	12	1.27	12
Midland Bank	1.90	16	1.96	16
Nat. Prov. Bank	1.13	15	1.06	15
Westminster Bank	1.24	18	1.19	18
Skupno	7.24		6.83	

Za razvoj bančništva v Angliji so v splošnem odločilni isti činitelji kot v Nemčiji. V obeh deželah se je razširila bilanca, zmanjšali so se zasebni krediti in v raznih oblikah so se povečala posojila državi. Razvoj glede dviga vlog pa je bil v Angliji drugačen, ker je tu vplivala nova okoliščina, namreč prisilna prodaja inozemskih vrednostnih papirjev. Zaradi likvidacije inozemskih papirjev so se nakopičile vloge pri bankah, ker se je po vsej verjetnosti naložba teh zneskov v zakladne liste izvršila le obotavljaje.

Druga razlika je v tem, ker se je angleškim bankam še posrečilo, da so mogle znatne zneske svojih tujih sredstev naložiti v posojila podjetjem. To je deloma omogočila praksa angleških državnih uradov, ki dajejo pri oddaji oborožitvenih naročil majhna naplačila ter silijo podjetnike, da se za potrebna sredstva obrnejo na banke. L. 1941. so znašali predjemi pri »Big Five« še 695 milijonov funtov ali 25% vlog, l. 1939. pa so znašali 41 in v konjunktornem letu 1929. celo 53% vseh vlog.

Bilančni razvoj »Big Five«:

koncem leta	bilančna vsota	depoziti v milijonih funtov	predjemi	vrednost. papirji	menice	vloge v zaklad. min.
1938	2175	1954	847	519	217	—
1939	2309	2094	861	500	300	—
1940	2616	2410	803	638	243	282
1941	3061	2852	715	821	150	671

Pregled o poslovanju 11. london-skih klirinških bank kaže podoben razvoj.

Industrijsko sodelovanje Nemčije in Bolgarske

Generalni tajnik Zveze bolgarskih industrijcev je izjavil novinarjem, da so bila pri pogajanjih med bolgarskimi in madžarskimi industrijci razčiščena vsa vprašanja, zlasti ona, ki zanimajo Bolgarsko. Prihodnjič se sestanejo bolgarski in nemški industrijci v Sofiji v dneh od 11. do 16. oktobra. Na tem sestanku se bo zlasti govorilo o oskrbi Bolgarske s surovinami, o s tem zvezanih transportnih vprašanjih in o bodočih načrtih bolgarske industrije.

Leseni čevlji v Srbiji

V Srbiji je, kakor tudi v drugih deželah, veliko pomanjkanje čevljev iz usnja, kar je posledica vojnih razmer. Zaradi tega vedno bolj narašča uporabljanje lesenih čevljev. Da bi se izdelava lesenih čevljev povečala, se je ustanovilo na pobudo gospodarskega ministra 12 poučnih tečajev, od katerih ne-

kateri že poslujejo od 1. maja dalje. Na teh tečajih se poučujejo delavci in tudi kmetje, kako se iz lesa izdelujejo čevlji, ki se morejo uporabljati pri delu na prostem. Kot vzorec služijo čevlji, kakor jih izdelujejo na Nizozemskem. Udeleženci tečajev bodo potem prirejali podobne tečaje na deželi, da bo čim več ljudi znalo izdelovati lesene čevlje.

Zaščita rožne kulture na Bolgarskem

V zadnjih letih so mnogi bolgarski kmetovalci opustili gojitev rož, ker je odjem zelo nazadoval in zato cena rožnega olja močno padla. Sedaj pa je bolgarski ministrski svet odredil, da v bodoče ni več dovoljeno nadomestiti rožnih nasadov z drugimi kulturami, če gre za oljate rože. Ker se je gojitev rož zmanjšala, upajo na Bolgarskem, da se bo za zmanjšano proizvodnjo rož z lahkoto našel odjemni trg.

Trgovinski register

Vpisi:

Čefuta-Rajer, trgovina z lesom, Logatec. Obratni predmet: Nakup in prodaja ter izvoz vsakovrstnega lesa in drv. Družbena oblika: Javna trgovska družba. Družbeniki: Čefuta Valentin, trgovec z lesom in Rajer Boris, trgovec, oba iz Logateca. Družbo zastopata oba družbenika samostojno.

Anton Gradišar, trgovina z lesom, Velike Lašče. Obratni predmet: nakup in prodaja, ročna in strojna predelava ter izvoz lesa. Imetnik: Anton Gradišar, trgovec v Vel. Laščah.

Spremembe in dodatki:

Splošna maloželezniška družba d. d. v Ljubljani. Spremenila sta se §§ 12. in 13. družbenih pravil in sestoji upravni svet iz 5 članov. Sejam upravnega odbora prisostvuje tudi zastopnik tvrdke Siemens-Schuckert Werke z Dunaja z glasovalno pravico ter vodja obratov in generalni tajnik mestne občine s posvetovalnim glasom. Te spremembe je odobril Visoki komisariat. Izbrisejo se člani upravnega sveta: Mencinger Anton, banki svetnik v Ljubljani, dr. Azman, odvetnik, ing. Hrovat, univ. profesor, Kralj Ivan, trg. poslovodja, Mašič Pavel, železniški kontrolor, Bahovec Josip, trgovec, Dermastia Karol, profesor, Miklavc Franc, ravatelj, Skof Rudolf profesor in Krivina Ivan, vsi v Ljubljani. Vpišejo pa se novi člani upravnega sveta: comm. dr. Salvatore Tranchida, generalni inspektor in podžupan v Ljubljani kot predsednik, dr. Král Alojzij, univ. prof. in dr. Maks Samec, univ. profesor v Ljubljani.

Banco di Roma, Filiale di Lubiana. Vpiše se podravatelj Paolo Roncagli, dosedanji podružnični prokurist na službi pri osrednjem ravnatelstvu.

Iz združnega registra

Pri Hranilnici in posojilnici na Ježici se izbrišejo člani upravnega sveta: Strah Franc, Presetnik Janez in Lenarčič Simon, vpišejo pa se člani upravnega odbora Rotar Jože, profesor, Dovč Franc, posestnik in Zitko Janez, posestnik.

Prve rečne ladje s hladilniki

Neka nemška ladjedelnica je začela izdelovati rečne parnike s hladilniki. Tehnična novost teh ladij je v vzdavi hladilnikov. Zankrat sta bila dana v promet dva lakšna parnika, ki sta v službi nemške rečne plovbe. Vsak parnik ima dva dizelova motorja. Prvi motor s 375 konjskimi silami služi za pogon ladje, drugi s 100 konjskimi silami pa za hladilnik, ki ima vse potrebne izolacije. Skladišče vsakega hladilnika meri 800 kub. metrov in more sprejeti 500 ton mesa, rib in drugih živil. Temperatura se more v hladilniku znižati na —15 stopinj. Vse druge tehnične naprave so v skladu z najbolj modernimi zahtevami. Tako je krmilja lopa pogrezljiva, da more pluti parnik tudi pod nizkimi mostovi. Nova parnika sta višja ko druge rečne ladje in moreta nesti za 5000 stotov več bremen ko druge rečne ladje.

že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perile

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Šelenburgova 3
Telefon št. 22-72.

Gospodarske vesti

Glavno ravnateljstvo za prehrano v Zagrebu je prepovedalo do 20. junija izkopavanje in prodajo mladega krompirja, da bi se s tem povečal pridelek krompirja. Da bi se olajšala oskrba prebivalstva s čevlji, se bodo pod kontrolo ministrstva za narodno gospodarstvo ustanovile na Hrvatskem v vseh večjih krajih od države nadzorovane čevljarske delavnice, ki bodo hitro in poceni izdelovale in popravljale čevlje.

Nemčija bo Hrvatski v najkrajšem času dobavila še naslednja živila: 18.350 ton žita oz. ustrežajočo količino krušne moke, 5000 ton krompirja in 2500 ton sladkorja.

AROMATIZIRANA JEDILNA SODA — Proizvod Laboratorija Žika.

V Srbiji je bilo posejano s sladkorno peso 20.000 hektarjev, za 4000 hektarjev več, kakor je bilo prvotno določeno.

Romuniji se je posrečilo, da je zmanjšala svojo potrošnjo papirja od 5106 ton v l. 1941 na 4372 ton v l. 1942.

Romunski monopolski urad je dosegel v prvem četrtletju 1943 1.8 milijarde lejev dohodkov, za 300 milijonov več ko v l. četrtletju 1942. V proračunskem letu 1942-43 so znašali vsi dohodki romunskega monopolskega urada 8.9 milijarde lejev ter je dal urad državi 8 milijard lejev.

Romunsko gospodarsko ministrstvo je poverilo 15 podjetij, da prevzamejo vso romunsko bombažno žetev. S proizvajalci morajo skleniti pogodbe o nasaditvi bombaža in jim dobaviti potrebna semena. Nadalje morajo stalno nadzorovati vse bombažne kulture. Za lastno porabo se bo prepustila proizvajalcem določena kvota, ki pa se bo določila šele kasneje.

V zvezi s prevzemom vžigalnice tovarne po turškem monopolu se je objavilo, da porabi Turčija na leto 225 milijonov škatlic vžigalic.

V notranjem ministrstvu v Budimpešti je bil pretekli teden podpisan sporazum o likvidaciji bivših jugoslovanskih socialno-zavarovalnih ustanov. Sporazum so podpisali zastopniki Italije, Nemčije, Madžarske, Bolgarske in Hrvatske.

Pri gospodarskih pogajanjih med Slovaško, Italijo in Romunijo se je dogovorilo, da se cene izvoznih predmetov ne smejo več zviševati.

Med slovaškimi in madžarskimi železnicami so bili sklenjeni trije dogovori o prevozu slovaških oz. madžarskih vlakov skozi madžarsko oziroma skozi slovaško ozemlje.

Odbor za gospodarske informacije se je ustanovil na Madžarskem. Njegova naloga je, da dobi stike z zasebnimi in državnimi gospodarskimi zavodi inozemstva, zlasti glede vprašanj, ki se tičejo gospodarskega razvoja srednje in južne Evrope.

Povprečni letni prirastek na katastralnem joku na Madžarskem znaša samo 1.5 polnega kubičnega metra lesa. Strokovnjaki hočejo sedaj ta prirastek dvigniti vsaj na 3 kub. metre, da bi potem znašala letna lesna proizvodnja 18 milijonov kub. metrov.

Trgovci v Slovaški so protestirali pri trgovinskih in obrtnih zbornicah proti ustanavljanju konsumnih zadrug v krajih, kjer so trgovine. Zbornice so se pridružile protestu trgovcev ter sporočile gospodarskemu ministrstvu, da v bodoče takih ustanovitev ne bodo mogle več priporočati.

V Nemčiji je bila izvedena racionalizacija v tiskarski stroki. Za leto 1944 se bodo smeli tiskati stenski in namizni koledarji le v tiskarnah, ki so za to posebej urejene. Za vso Nemčijo je določenih 13 tiskarn za tisk stenskih in namiznih koledarjev. Tabela-rični stavek za koledarje se bo v bodoče tiskal na rotacijskih strojih in bo 13 tiskarn opravilo vse delo, ki ga je prej opravljal 1000 tiskarn. Tabela-rični stavek bodo morale tiskarne naročiti pri teh 13 tiskarnah, ostali del koledarjev pa bodo smele tiskati same.

Plače nameščenecv v Švici so se zvišale za 26%, dočim so se zvišali življenjski stroški za 56%. Najbolj so se zvišale mezde pri plačah do 3000 frankov, kjer so se zvišale za 38%, pri plačah nad 6000 frankov letno pa samo za 24%. V prvi skupini krije zvišanje 82 odstotkov povečanih življenjskih stroškov, v drugem primeru pa samo 56%.

ACITRON — Vam nadomesti sveže citrone. Proizvod Laboratorija Žika.

Švica je racionirala potrošnjo premoga, ker mora uvoziti 95% vsega nje potrebnega premoga iz inozemstva, v glavnem iz Nemčije. Dovo premoga iz Nemčije pa še ni zagotovljen, ker se ni obnovljena trgovinska pogodba. V prihodnji zimi bodo smeli v stanovanjih porabljati kot kurivo samo drva, njih potrošnjo pa bo tudi racionirana.

Občni zbori

Kmetska posojilnica Vrhniske okolice ima 61. redno letno skupščino 30. junija ob pol 15. v združni pisarni na Vrhniki. Če ob določeni uri ne bi bilo zastopanih dovolj članov, bo čez pol ure druga skupščina, ki je sklepčna ne glede na število navzočih združenikov.

Krema za nego otrok BABY-KOL

Mr. Ph. J. Kolář

dobi se v vseh lekarnah in drogerijah

OKVIRJE

izdeluje specialist
Wolfova 4

KLEIN

Lepa tiskovina dviga Vaš ugled

Mi Vam tako tiskovino lahko izgotovimo hitro in po

zmernih cenah v Vaše popolno zadovoljstvo

TISKARNA MERKUR

D. D.

LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
TELEFON ŠT. 25-52

TEHTNICE

POLAVTOMATIČNE, 15 KG DOBAVLJA

RADIOVAL

LJUBLJANA, DALMATINOVA 13

IZDELOVALNICA HARMONIK

FLEISS JOSIP

LJUBLJANA, BLEIWEISOVA 35

VAM NUDI VELIKO IZBIRO

PIANO IN DIATONIČNIH HARMONIK

